

GST

वस्तु आणि सेवा कर

प्रा. मंगेश शिरसाठ

प्रा. निवृत्ती नाजवडे

अनुक्रमणिका

१.	वस्तु व सेवा कर Goods And Service Tax	०७
२.	वस्तु व सेवा कर (GST) कायदा २०१६	१३
३.	वस्तु आणि सेवा कर (GST) प्रारूप कायदा	२१
४.	प्रचलित कर प्रणाली आणि जीएसटी	२९
५.	घटना दुरुस्ती विधेयक - २०१४	३८
६.	वस्तु व सेवा कर नेटवर्क (GSTN)	४०
७.	वस्तु आणि सेवा करातील संकल्पना	४६
८.	मॉडेल जीएसटी कायद्यांतर्गत असलेले अपराध/गुन्हे	६२
९.	समेट आयोगाचे अधिकार	६८
१०.	GST Rates For Services & Goods	७०
११.	वस्तु आणि सेवा कर जीएसटीविषयी पडणारे काही प्रश्न	१३०

- ३) करदात्यांसाठी वादाचे निरसन करण्यासाठी पर्यायी माध्यम उपलब्ध करणे.
- ४) विवादाबाबत लवकरात लवकर समेट करण्यासाठी आणि काही निराश्रय परिस्थितीत लवकरात न्यायालयीन कारवाईच्या त्रासापासून वाचवण्यासाठी प्रोत्साहित करणे.
- ५) करदायित्वाच्या सत्य आणि संपूर्ण प्रकटनाच्या आधारे करदात्याला त्याच्या प्रकरणाबाबत समेट अर्ज करण्यासाठी मंच उपलब्ध करून देणे.

प्रश्न : मॉडेल GST लॉ अंतर्गत कोणता अपराध सिद्ध झाल्यावर कोणती शिक्षा आहे?

उत्तर : कलम ७३ (१) अनुसार

- १) करदात्याने चुकविलेला कर रूपये २.५० लाखांच्या वर असेल तर ५ वर्षे कैद आणि दंडाची तरतूद आहे.
- २) करदात्याने चुकविलेला कर ५० लाख ते २.५० लाखदरम्यान ३ वर्षे कैद आणि दंड तर
- ३) करदात्याने चुकविलेला कर २५ ते ५० लाख रुपयांपर्यंत असेल तर १ वर्ष कैद आणि दंडाची तरतूद केली गेली आहे.

कलम ७३ (२) मध्ये अशी तरतूद करण्यात आली आहे की, या कलमाअंतर्गत दुसरा किंवा त्यानंतरचा अपराध सिद्ध झाल्यास सदर अपराधासाठी दंडासह ५ वर्षांपर्यंत कैदेच्या शिक्षेची तरतूद करण्यात आली आहे. या अपराधांपैकी कोणत्याही अपराधास सहा महिन्यांपेक्षा कमी कैदेची शिक्षा नाही.

देशाच्या स्वातंत्र्यानंतर प्रथमच असे घडले आहे की, अप्रत्यक्ष करांविषयक अनेक कायदे रद्द करून सर्वसमावेशक असा एकच कायदा तयार करून तो अंमलात आला आहे. हा कायदा म्हणजे वस्तू आणि सेवा कर कायदा - २०१७ (GST) नवीन अमलात आलेला हा कायदा, अमलात आला तरी अनेक लोक यापासून अनभिज्ञ आहेत. त्याची प्रक्रिया कशी असेल? त्याचे परिणाम काय होतील? या विषयीच्या शंका अनेकांच्या मनात घर करून आहेत. या कायद्याचा किंवा बदलाचा नेमका परिणाम आज तरी सांगणे कठीण आहे. परंतु भविष्यात याचे परिणाम प्रतिकूल किंवा अनुकूल हे लक्षात घेण्यासाठी वेळ जाऊ द्यावा लागेल. तरी आम्ही यात काही प्रमाणात दोन्ही बाजू मांडण्याचा प्रयत्न केला आहे.

या वस्तू आणि सेवा कर (GST) या संबंधित कायद्याची पार्श्वभूमी, त्याचा इतिहास, अर्थ, स्वरूप आणि वेगवेगळ्या देशांमध्ये या कराचे स्वरूप या विषयीची माहिती दिली आहे. खरे तर हा विषय विस्ताराने खूप मोठा आहे. परंतु आम्ही येथे काही महत्त्वाच्या घटकांचा समावेश करून विषयाला न्याय देण्याचा प्रयत्न केला आहे. वाचकांचा, अभ्यासकांचा तसेच विद्यार्थ्यांचा विचार करून मराठी भाषेतून ग्रंथरूपी या पुस्तकाचे लेखण केले आहे. देशातील GST अगोदर असणारे अप्रत्यक्ष करांची माहिती यात देऊन त्याचाही आढावा या पुस्तकात घेतला गेला आहे.

प्रकाशन, औरंगाबाद
९८२२८७५२९९

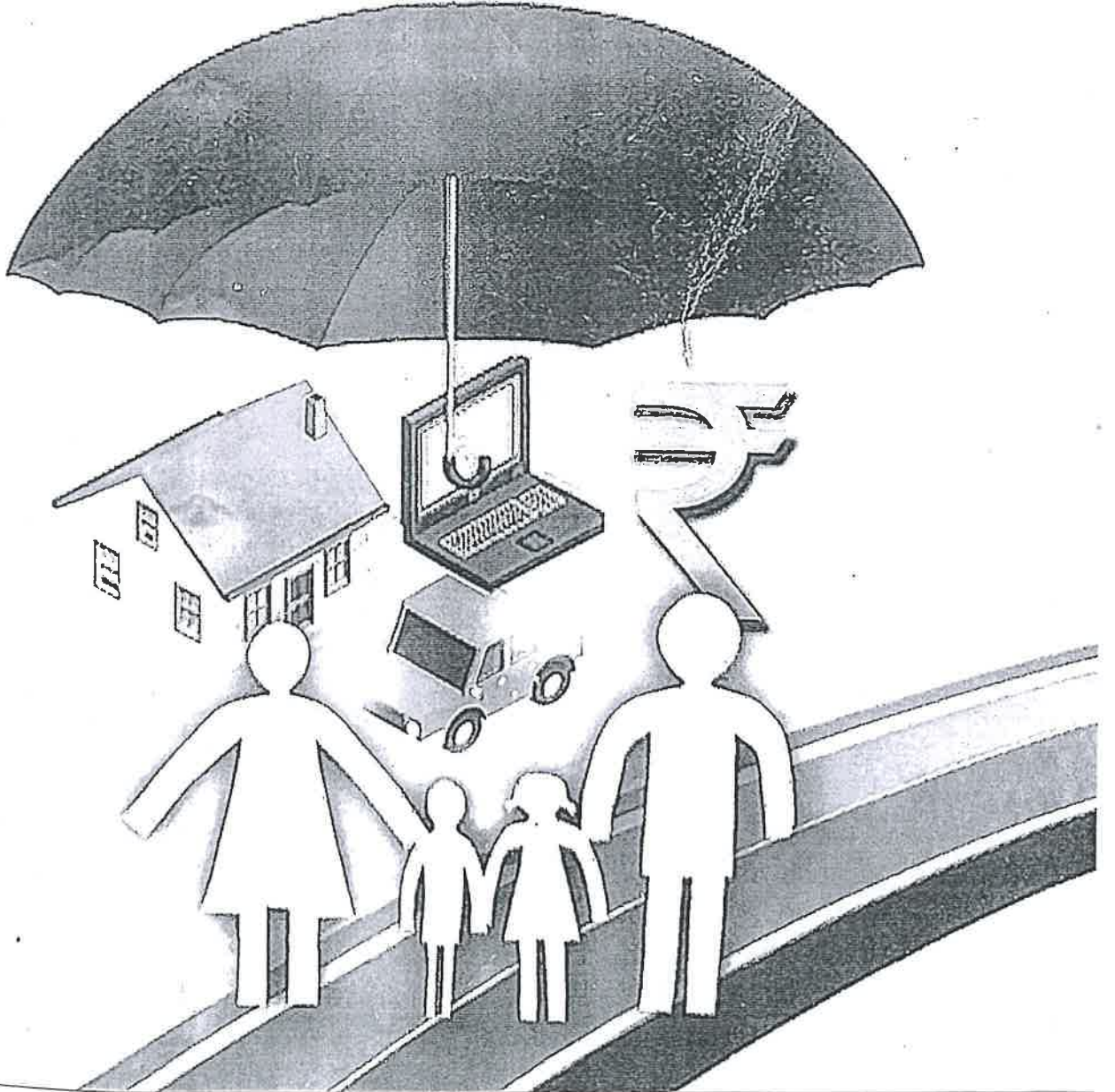

विमाशास्त्र INSURANCE

प्रा. मंगेश शिरसाठ

डॉ. विलास दापके

प्रा. कृष्णा गवळी

अनुक्रमणिका

१.	विमा	०७
२.	विमा प्रतिनिधी	३७
३.	आयुर्विमा	४६
४.	आयुर्विमा उतरविण्याची कार्य पद्धती	७१
५.	सर्वसाधारण विमा	८४
६.	पुनर्विमा	११४
७.	विमा लेखन	११९
८.	भारतीय आणि आंतरराष्ट्रीय विमा संस्था	१२५
९.	सागरी विमा पॉलिसीचे प्रकार	१२९
१०.	अग्निविमा करातील अटी	१३४
११.	सागरी विमा करातील अटी	१३९
१२.	संपत्ती विमा	१४७
१३.	निवृत्ती वेतन आणि वार्षिकी	१५२
●	विमा विषयी फॉर्म	१६६
●	संदर्भ ग्रंथ	

संदर्भग्रंथ सूची :

१. विमाशास्त्र - प्रा. मोहन सराफ, सी. जमनादास आणि कंपनी, मुंबई.
२. विमा - (मराठी) रेडी रेकनर - अभिजित प्रकाशन, नाशिक २००४
३. विमा याजनांची माहिती पुस्तिका - जीवन योजना - आर.पी. सर्किसेस, कोल्हापूर.
४. विमा प्रतिनिधींसाठी मार्गदर्शिका, आयुर्विमा महामंडळ, पुणे विभाग, पुणे.
५. विमा तत्त्वे आणि व्यवहार - प्राचार्य प्र. शा. कुन्हाडे.
६. विमा व्यवसाय : डॉ. गुजराथी, मिरजकर, मेहता पब्लिकेशन हाऊस, पुणे.
७. विमाशास्त्र - डॉ. अनिरुद्ध बिडवे, कैलास पब्लिकेशन, औरंगाबाद.
८. Insurance - Principles and Practice- M. M. Mishra.
९. Insurance -Theory and Practice - M. J. Mathew
१०. Principles of Life Assurance - Insurance Institute
११. Life Insurance Act - 1956
१२. www.igms.irda.gov.in.
१३. www.lic.gov.in
१४. Insurance Regulator Development Act. 1999
१५. Insurance Regulator and Development Authority Regulations. 2000.

आपची प्रकाशने

Financial Accounting

Dr. Bhosale, Dr. Doke, Dr. Bagal, Dr. Bhairat

Advanced Accounting

Dr. P. T. Bhosle, Dr. Band S.A. , Prof.R.K. Bobde

Advanced Financial Accounting

Dr. Sanjiv Agrawal, Prof. Pankaj Aboti, Kavita
Agrawal

Business Mathamatics and Statistics

Dr. P. T. Bhosale

Cost Accounting

Dr. Doke, Dr. Bhosale, Dr. Talekar

Practical Costing

Dr. Sanjivkumar Agrawal, Dr. Vasant Bhosale,
Dr. Pankaj Aboti

Corporate Accounting

Dr. Shankar Talekar

Management Accounting

Dr. Sanjiv Agrawal, Dr. Sachin R. Agrawal

Information Technology

Dr. Gansh Adgavekar

व्यवसाय व्यवस्थापनाची मूलतत्वे

डॉ. लघाने, डॉ. वनारे, डॉ. दीक्षित, श्रीमती देशपांडे

वित्तीय व्यवस्थापन

प्रा. पी. टी. भोसले, प्रा. के. बी. डोके

औद्योगिक अर्थशास्त्र

डॉ. लघाने, डॉ. वनारे, डॉ. दीक्षित

व्यावसायिक अर्थशास्त्र

डॉ. लघाने, प्रा. खंदारे, डॉ. वनारे, डॉ. राठी

प्रकाशन, औरंगाबाद

९८२२८७५२१९

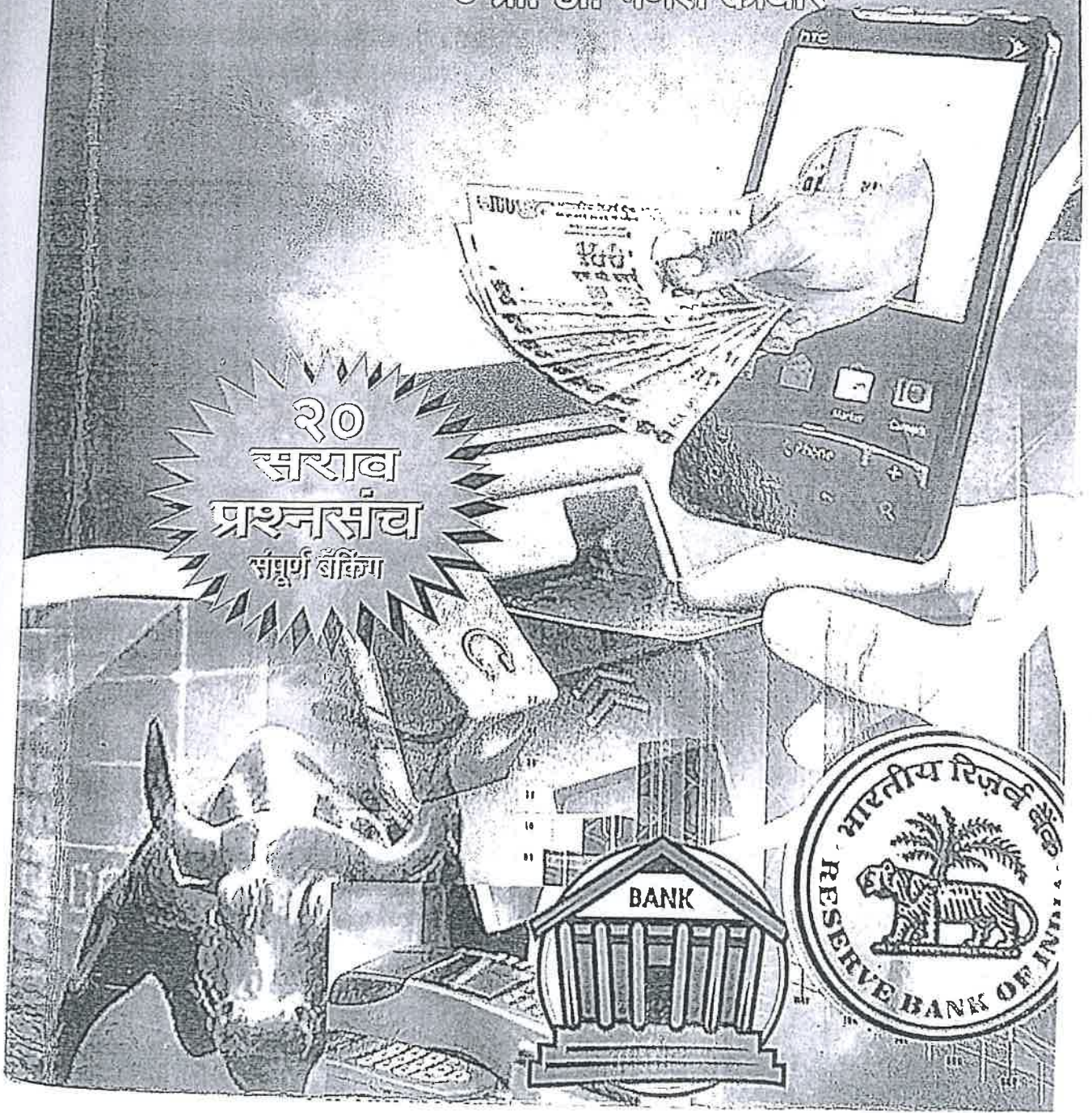
स्पर्धा परिक्षेसाठी उपयुक्त
बँकिंग आधारीत ११०० प्रश्न

आधुनिक भारतीय बँकिंग

Modern Indian Banking

- प्रा. डॉ. मंगेश शिरसाठ
- प्रा. डॉ. विलास दापके
- प्रा. डॉ. गणेश काथार

२०
सराव
प्रश्नसंच
संपूर्ण बँकिंग

अनुक्रमणिका

१.	बँकांची उत्क्रांती	०९
२.	भारतीय बँक प्रणाली	१५
३.	आधुनिक बँका, स्वरूप व कार्ये	२२
४.	बँकांचे प्रकार	३६
५.	भू- विकास बँका	४८
६.	भारतीय सहकारी बँका	५७
७.	भारतीय मध्यवर्ती (RBI) बँक	७३
८.	रिझर्व्ह बँकेचे पतनियंत्रणाचे धोरण	८६
९.	आधुनिक बँक व्यवसायातील नवीन तंत्रज्ञान	९७
१०.	भारतीय वित्तीय संस्था	११७
११.	भांडवल बाजार	१३९
१२.	शेअर बाजार	१४४
१३.	मुंबई रोखे बाजार	१५१
१४.	बँकिंग व्यवसायावर परिणाम करणाऱ्या अर्थव्यवस्थेतील घडामोडींचा आढावा	१५६
१५.	सामान्य ज्ञान	१६६
१६.	१००० प्रश्न उत्तरांसहित (बँकिंग संक्षिप्त)	१९८
	संदर्भसूची	३२८

संदर्भसूची

१. Business Organization and Management - Tulian and Pande
२. Business Management - S. A. sherlekar
३. Insurance - Principles and Practice - M. M. Mishra
४. Co-Operation in India - Dr. Muthur B. S.
५. Indian Economy - Mishra and Puri
६. Co-Operation - Dr. Jitendra Ahirrao and Kulkarni
७. Agriculture and Co-Operation in India - Jain P. C.
८. सहकाराचा विकास - जोशी सी.जे.
९. महाराष्ट्र राज्य सहकारी संघ - अहवाल.
१०. मैत्री बँकिंगशी - वंदना धर्माधिकारी
११. भारतीय अर्थव्यवस्था - रंजन कोळंबे
१२. सहकार - बी. एस. कुदळे
१३. व्यावसायिक अर्थशास्त्र - मुकुंद महाजन
१४. व्यावसायिक अर्थशास्त्र - प्रा. बुरगे, प्रा. चपळगावकर
१५. Modern Economic Theory - Dewett K. K. and Adarsh chand.
१६. रिजन रूरल बँक इन इंडिया - सी. के. सोनार.
१७. रूरल बँकिंग इन इंडिया - देसाई एम. एस.
१८. Theory and Practice of Banking - Dr. Desai and Bhalerao
१९. Banking Finance and Reral Development - S. Krushnamma Raju
२०. बँक व्यवसायाची मुलतत्वे आणि कार्यपद्धती - डॉ. चौधरी, डॉ. भंगाळे.
२१. बँकिंग व फायनान्स - प्रा. श्रीकांत जोशी
२२. भारतीय बँकिंग - भोसले, काटे
२३. बँकिंग व फायनान्स - प्रा. अजहर खान, प्रा. जोशी
२४. भारतीय बँकिंग प्रणाली - डॉ. बोधनकर, डॉ. कानेटकर
२५. भारतीय बँकिंग पद्धती - डॉ. खंदारे, डॉ. वाघमारे
२६. आधुनिक बँकिंग आणि वित्तीय पद्धती - श्याम साळुंके आणि विजय माटे
२७. वित्तीय संस्था आणि वित्तीय बाजार - श्रीधर देशपांडे आणि विनायक देशपांडे
२८. भारतीय बँक व्यवस्थाय आणि वित्त - डॉ. पहूरकर
२९. बँक व्यवसायाची मुलतत्वे आणि कार्यपद्धती - डॉ. सौ. चौधरी एस.एन., डॉ. सौ. सरोदे जे. पी.
३०. भारतीय बँक विषयक कायदे व व्यवहार - डॉ. कायदे पाटील, प्रा. सांगळे
३१. विमाशास्त्र - प्रा. मंगेश शिरसाठ, डॉ. विलास दापके, प्रा. कृष्णा गवळी.

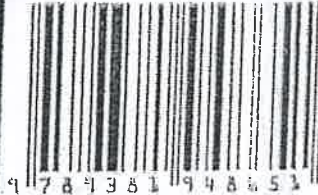
आमची उपयुक्त प्रकाशने

- **Financial Accounting - I**
Dr. Bhosale, Prof. Kale, Prof. Mohite, Dr. Malani
- **Financial Accounting - II**
Dr. Bhosale, Prof. Kale, Prof. Mohite, Dr. Kurputwar
- **Financial Accounting**
Dr. Bhosale, Dr. Dake, Dr. Bagal, Dr. Bhairat
- **Advanced Accounting**
Dr. P. T. Bhosle, Dr. Bund S. A., Prof. Hobde
- **Advanced Financial Accounting**
Dr. Sanjiv Agrawal, Prof. Pankaj Aboti, Kavita Agrawal
- **Goods And Service Tax**
Dr. Nikam, Adv. Aphale
- **Practical Costing**
Dr. Sanjivkumar Agrawal, Dr. Vasant Bhosale, Dr. Pankaj Aboti
- **Corporate Accounting**
Dr. Shankar Talekar
- **Management Accounting**
Dr. Sanjiv Agrawal, Dr. Sachin R. Agrawal
- **Information Technology**
Dr. Ganesh Adgavekar
- **Management Accounting**
Dr. Bhosle P. T., Prof. Dake K. B., Dr. Waghule S. N., Dr. Kable R. L.
- **Direct Taxes**
Shubhangi Amble
- **MARKETING MANAGEMENT MARKETING CASE STUDIES AN OUTLOOK**
Dr. Kapil V. Dongargaonkar
- **आधुनिक भारतीय बँकिंग**
प्रा. मंगेश शिरसाट, डॉ. विलास दापके, डॉ. गणेश काथार
- **वित्तीय व्यवस्थापन**
प्रा. पी. टी. भोसले, प्रा. के. बी. डोके
- **उद्योजकता विकास**
डॉ. चव्हाण

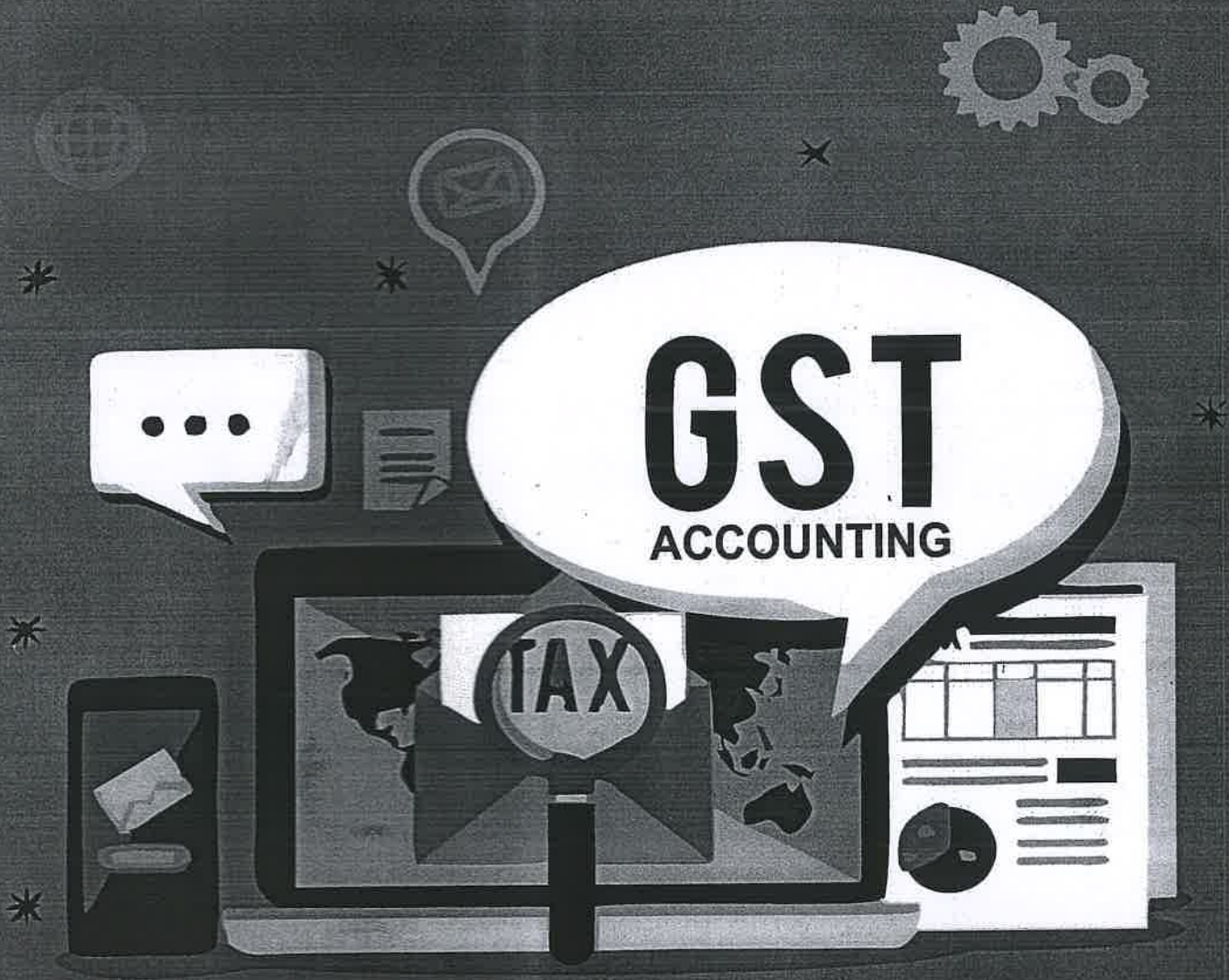
प्रकाशन, औरंगाबाद
९८२२८७५२९९

ISBN 938194885-8

9 789381 948851

Dr. Mangesh Shirsath

Dr. Mangesh Shirsath

ISBN - 978-93-5556-871-4

GST ACCOUNTING

Author

Dr. Mangesh Shirsath

(M. Com. B.Ed. SET. Ph. D.G. D. C. & A)

Assistant Professor, Department of Commerce

Adv. B. D. Hambarde Mahavidyalaya, Ashti

Dist. Beed

Self-Publication

ISBN - 978-93-5556-871-4

Index

S. NO.	TITLE OF THE UNIT	PAGE NO.
UNIT- I	INTRODUCTION, OVERVIEW AND EVALUATION OF GST	01 to 37
UNIT- II	REGISTRATION UNDER GST	38 to 58
UNIT- III	SUPPLY UNDER GST AND VALUATION OF SUPPLY	59 to 79
UNIT- IV	INPUT TAX CREDIT AND TAX PAYMENT UNDER GST	80 to 107
UNIT- V	DOCUMENTS, ACCOUNTS AND RECORDS, RETURNS UNDER GST	108 to 143
UNIT- VI	OTHERS	144 to 170
UNIT- VII	ACCOUNTING LEDGERS AND ENTRIES IN GST	171 to 226

ISBN -978-93-5556-871-4

Dr. Mangesh Shirsat

Dr. Mangesh Shirsat is currently working as an assistant professor in the faculty of Commerce at Adv.B.D.Hambarde Mahavidyalaya, Ashti, Dist. Beed, Maharashtra. He is a postgraduate as well as Ph.D. in Commerce from Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad. He has presented various academic as well as research based papers at several national and international conferences and seminars. He has teaching experience of more than 10 years in the areas of Banking, Finance, Marketing, Economics and Accounting. He has also published many articles in news papers and magazines. His curriculum related publications include "Goods and Service Tax"(2017), "Insurance" (2017), "Modern Indian banking system" (2019) As an extra curricular Marathi literature publication, he authors "Parambi", a biography of Shri Kishor Hambarde, the president of Ashti Taluka Shikshan Prasarak Mandal, Ashti.

ISBN - 978-93-5556-871-4

